

HUOM! Tämä on alkuperäisen artikkelin rinnakkaistallenne. Rinnakkaistallenne saattaa erota alkuperäisestä sivutukseltaan ja painoasultaan.

Käytä viittauksessa alkuperäistä lähdettä:

Suominen, S. (2019). Joukkueiden nimet joukkuevoimistelussa. Teoksessa Roiko-Jokela, H. & Sironen, E. (toim.): Tarkk'ampujia ja terveitä ihmisiä. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 2018, ss. 121–145. Jyväskylä : Suomen urheiluhistoriallinen seura.

PLEASE NOTE! This is an electronic self-archived version of the original article. This reprint may differ from the original in pagination and typographic detail.

Please cite the original version:

Suominen, S. (2019). Joukkueiden nimet joukkuevoimistelussa. In: Roiko-Jokela, H. & Sironen, E. (eds.): Tarkk'ampujia ja terveitä ihmisiä. Suomen urheiluhistoriallisen seuran vuosikirja 2018, pp. 121–145. Jyväskylä : Suomen urheiluhistoriallinen seura.

Joukkueiden nimet joukkuevoimistelussa

Seppo Suominen, Haaga–Helia amk, Hietakummuntie 1 A, 00700 Helsinki

seppo.suominen@haaga-helia.fi

kotiseura on Vantaan voimisteluseura

Names of teams in aesthetic group gymnastics

Abstract

In Finnish aesthetic group gymnastics the team names were first seen in the mid 1980's since it was possible to have two or more teams from the same association in a competition. Simply the name of the sports association was not adequate in order to distinguish different teams. In the mid 1980's the name of the coach was included but the idea of the competition programme was used also. However, gradually other separating names arrived. In the mid 1990's the spirit of the species, aesthetic group gymnastics has had more influence on the naming process. Terms that shade the aesthetic nature of the gymnastics have become more usual. Recently brightness, glory, femaleness, strength and flexibility have been rather typical. Some associations have chosen one theme for each team from girls (8 – 10 years) to women (more than 16 years old), like

birds, terms of physics or stars. No differences can be found between different provinces in Finland.

Joukkueiden nimet joukkuevoimistelussa

Tutkimuksen tarkoitus on luoda katsaus joukkueiden nimiin joukkuevoimistelussa, jossa kuudesta kymmeneen tyttöä tai naista esittää noin kaksi ja puoli minuuttia kestävä kilpailuohjelman noin kymmenen tuomarin muodostamalle raadille. Aineisto sisältää suomalaisen naisvoimistelun seurojen ja joukkueiden nimiä 1980-luvulta vuoteen 2016 eli noin 30 vuoden ajalta. Aivan viimeisinä vuosina joukkueet ja nimet ovat saatavilla Voimisteluliiton sähköisen arkiston kautta mutta ensimmäisten vuosien tiedot on kerätty sanomalehtien urheilusivuilta.

Tutkimuksessa käy ilmi, että alkuun ei ollut tarvetta nimetä joukkueita, pelkästään seuran nimi riitti erottelemaan joukkueet toisistaan. 1990-luvun puolivälistä lähtien saman seuran joukkueet eroteltiin joko valmentajan etunimen perusteella tai esitettävän ohjelman teeman mukaisesti. 2000-luvulla joukkueet ovat pääsääntöisesti saaneet oman nimen. Muutamilla joukkuevoimisteluseuroilla on yksi tai kaksi teemaa, jota seuran eri nimet heijastelevat. Hyvin usein nimi kuvastaa lajille ominaista liikekieltä. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten lajille ominaiset esteettiset seikat näkyvät joukkueiden nimivalinnoissa. Toisena tehtävänä on tutkia, millaisia eroja nimeämisperusteissa on alueiden välillä.

Seuraavassa luvussa käsitellään joukkuevoimistelua lajina ja sen kilpailuhistoriaa. Sen jälkeen käsitellään nimeämisperusteita urheilussa. Luvuissa kolmesta viiteen selvitetään nimien esiintymistä eri vuosikymmenillä 1980-luvusta lähtien. Lopussa esitetään johtopäätöksiä.

1 Joukkuevoimistelu

Joukkuevoimistelu on suomalaisesta naisvoimistelusta muotoutunut urheilulaji, jossa on kilpailtu Suomen mestaruudesta vuodesta 1991 lähtien. Naisvoimistelun ensimmäiset kilpailut järjestettiin 1947, kun Työväen urheiluliiton (TUL) joukkuevoimistelun mestaruuskilpailut järjestettiin¹. Suomen Naisten Liikuntaliiton (SNLL) ensimmäiset kilpailut pidettiin kolme vuotta myöhemmin.

Suomalainen naisvoimisteluharrastus alkoi Suomessa yli sata vuotta sitten. Naisvoimistelun luoja Elin Kallion (1859 – 1927) aikana naisvoimistelu on kurinalaista. Voimistelu oli tarkan kaavan mukaista fysiologista liikkeiden toistamista, lähes sotilaallista ja ilotonta liikuntaa. Voimistelijoiden mentaalinen, psyykinen ei ollut mukana². Ensimmäinen naisvoimisteluseura Gymnastikföreningen för Fruntimmer i Helsingfors perustettiin vuonna 1876. Voimistelun keskusjärjestö perustettiin 1896 silloin nimellä Finska Kvinnors Gymnastikförbund (FKG). Suomenkielisiä seuroja ja yhdistyksiä perustettiin yhä enemmän autonomian aikana ja ne alkoivat vaatia oikeuksia pääasiassa ruotsinkielisessä liitossa, kunnes FKG päätettiin lopettaa ja tilalle perustettiin uusi liitto. Siinä oli sekä suomen- että ruotsinkielinen osasto. Uuden liiton nimeksi hyväksyttiin Suomen Naisten Liikuntakasvatusliitto – Förbund för fysisk forstan för Finlands kvinnor (SNLL – FFF). Liikuntakasvatusliitto – sana myöhemmin muutettiin Liikuntakasvatusliitoksi³. Kilpaurheilua ei pidetty liiton toimintaan sopivana. Helsingissä perustettiin kuitenkin vuonna 1932 kilpaurheiluseura Kisatytöt (myöhemmin Helsingin Naisurheilijat). Sotien jälkeen SNLL:n vuosikokouksessa 1949 tehtiin vuosikokouksessa päätös, jonka

mukaan joukkue- ja henkilökohtaiset kilpailut voidaan järjestää sekä voimistelussa että urheilussa.

Vuotta ennen Helsingin Olympialaisia pidettiin Kuopiossa kesäakisat 8. – 10.6.1951. Pääpaino Kuopissa oli voimistelunäytännöissä ja pääjuhlaan 10.6. marssittiin juhlakulkueessa. Näytöksissä korostettiin suurten voimistelijajoukkojen ”haltioitunutta mutta kurinalaista kohtaamista, joihin liittyi poliittinen paatos”⁴. Sitä ennen eli autonomian aikaan naisvoimistelun näytökset olivat säätyläisnaisten terveyttä ja tasa-arvoa korostavia esityksiä. 1960 – 80-luvuilla tehtiin taiteellisia, tanssillisia ja taitoa vaativia ohjelmia valiovoimistelijoilta. Sen jälkeen esityksissä tyylisuuntana on ollut esittäminen, ilo ja yllätyksellisyys. Voimistelun puhtaus ei ollut välttämättä tavoitteena eli myös lapset ja kuntovoimistelijoiden toivottiin olevan mukana esityksissä. Kuopion kisojen ensimmäisenä päivänä eli 8.6.1951 järjestettiin joukkuevoimistelu- ja telinevoimistelukilpailut. Joukkuevoimistelussa alkuvuosina vuorovuosin oli kaksi suoritusta: pakollinen ohjelma tai vapaaohjelma. SNLL:n mestaruuskilpailuissa useat seurat eivät osallistuneen pakolliseen ohjelmaan, jossa kaikki joukkueet kilpailivat samalla ohjelmalla. Vapaaohjelma oli sanansa mukaisesti vapaa. SNLL:n senioreiden vapaaohjelma oli karsintakilpailu Suomen mestaruuskilpailuihin, joissa kilpailivat TUL:n, SNLL:n ja ruotsinkielisen voimisteluliiton Finlands Svenska Gymnastikförbundin (FSG) joukkuevoimistelijat. Ensimmäiset nykymuotoiset SM-kilpailut järjestettiin Turussa 1991.

Joukkuevoimistelussa yhdistetään taide ja urheilu, se on esteettinen laji, joka vaatii hyvää fyysistä kuntoa. Kaikki liikkeet sitoutuvat toisiinsa sulavasti siten, että edellinen liike näyttäisi aina synnyttävät seuraavan liikkeen⁵. Tyttösarjoiksi

kutsutaan joukkuevoimistelussa 10 – 12 – vuotiaiden ja 12 – 14 –vuotiaiden mestaruussarjoja. 14 – 16 –vuotiaat ovat junioreita ja yli 16 –vuotiaat kilpailevat naisten sarjassa. Kilpailuohjelman pituus kestää kahdesta kahteen ja puoleen minuuttiin. Kilpailualue on kooltaan 13 x 13 metriä ja joukkueessa on oltava vähintään viisi voimistelijaa. Joukkuevoimistelussa kilpailuohjelma on kokonaisuus, jossa ohjelmaan valittujen taito–osioiden tulee vastata kilpailevan joukkueen tasoa. Sommittelun eri liikeryhmät ovat vartalon liikkeet, tasapainoliikkeet, hyppy, käsiliikkeet, askelsarjat ja hyppelyt, akrobatialiikkeet sekä liikkuvuusliikkeet⁶. Joukkuevoimistelussa tärkeimmät nopeuden lajit ovat reaktionopeus, räjähtävä nopeus, liikenopeus ja ketteryys. Keväällä 2018 voimassa olevien sääntöjen mukaan joukkuevoimistelussa yli 12 – vuotiaat kilpailevat kansallisella tasolla kolmella tasolla: SM–sarjat (ikäluokittain 12 – 14, 14 – 16 ja yli 16), Kilpasarjat (ikäluokittain 12 – 14, 14 – 16, 16 – 20 ja yli 18 – vuotiaiden sarjat; Voimisteluliiton kilpasarjojen mestaruuskilpailut) ja Harrastesarjat (kuten SM–sarjassa, kilpailuja järjestetään CUP–kilpailujen yhteydessä). Alle 12 – vuotiailla on mahdollisuus esiintyä Stara–tapahtumissa, joissa joukkueita ei aseteta paremmuusjärjestykseen. Aikaisemmin nuorimpien tyttöjen kilpailuja kutsuttiin Nuppukisoiksi.

Joukkuevoimistelussa yhdistetään esteettisyys tai taiteellisuus ja fyysinen osaaminen. Tutkimuksen ensimmäinen tutkimuskysymys käsittelee joukkueiden nimien suhdetta edellä mainittuihin ominaisuuksiin. Miltä osin joukkueiden nimet heijastavat esteettisyyttä ja miltä osin fyysisiä ominaisuuksia, jos ollenkaan?

Seuraavaksi esitellään suomalaisten urheiluseurojen nimeämisperusteita, jonka jälkeen ryhmitellään joukkuevoimistelun tyttösarjojen, junioreiden ja naisten

joukkueiden nimiä. Tarkastelussa käsitellään erikseen Suomen mestaruuskilpailuissa (tai vastaavissa nuorempien kilpailuissa) olleiden joukkueiden nimiä ja toisaalta aluekilpailuja. Toisena tutkimuskysymyksenä selvitetään, miten samankaltaisia tai eroavia joukkueiden nimet ovat eri alueilla?

Perinteisesti syyskaudella on järjestetty välinesarjojen kilpailut. Niissä aivan nuorimmat kilpailevat joko narulla tai pallolla. Vanhemmilla ikäluokilla väline on vanne, keilat tai nauha. Keväällä kilpaillaan ilman välinettä. Kansainvälisissä kilpailuissa ei kilpailla välineillä ja suomalaiset huippujoukkueet eivät aina osallistu syksyllä välinekilpailuihin ollenkaan. Koko vuosi harjoitellaan samaa (vapaa) ohjelmaa.

2 Nimeämisperusteet urheilussa

Urheiluseurojen nimet ovat osa kulttuuria. Ne ovat sidoksissa sosiaalisiin ja yhteiskunnallisiin tekijöihin. Hatakan (1994) mukaan 78 % seuranimien määriteosista ilmaisee paikkakuntaa tai aluetta, jolla urheiluseura toimii. Paikannimitutkimuksessa lähtökohtana on yleisnimen eli appellatiivin ja erisnimen eli proprin suhde. Useimmiten propri on syntynyt appellatiivista⁷. Jos proprilla on samanasuinen appellatiivi, sanat ovat toisensa homonyymejä, esimerkiksi Niemi ja niemi, joista ensimmäinen on eräs Lahden kaupunginosa. Nimitypologian eli nimiopin tehtävänä on selvittää nimenmuodostukseen liittyviä perusteita. Nimienmuodostustapoja tutkittaessa lähes aina on tarpeen lähteä nimen rakenteen selvittämisestä. Kiviniemen (1975) mukaan Nimien syntaktinen jäsentely pilkkoo sanan kahtia: perusosaan ja määriteosaan. Perusosa tarkoittaa paikkaa sinänsä ja ilmaisee sen lajin tai nimen eli nimen topografisen laadun. Yhdysnimen perusosa on paikan lajin ilmaiseva appellatiivi

tai paikannimi. Määriteosia ovat kaikki perusosaa määrittävät ilmaukset, joilla yleensä jokin paikkaa luonnehtiva erityispiirre ilmaistaan. Seuraava esimerkki on Kiviniemen (1975).

Taulukko 1: Nimien syntaktinen jäsentely (Kiviniemi 1975, 18)

Kaksiosaiset	Yksiosaiset
Pihlaja	saari
	Pihlajasaari (talo)
	Pihlajainen (saari)
	<u>Ykspihlaja</u> (saari)
Pihlajasaaren	lampi
Iso	Pihlajasaari
Iso	<u>Pihlaja</u>
Ison Pihlajasaaren	lampi
	<u>Rönskeri (=Rönskär)</u>
Määriteosa	perusosa

Iso osa voimisteluseurojen nimiä on sanaliittoja eli niissä on sekä perus- että määriteosa, esimerkiksi Vantaan voimisteluseura, jossa perusosa on voimisteluseuraa tarkoittava yhdyssana ”voimisteluseura” ja määriteosana genetiivinen paikannimi ”Vantaan”.

Urheiluseuran määriteosana voi olla paikannimi tai muu sijaintia ilmaiseva sana tai sanaliitto. Voimisteluseuroista esimerkiksi Alppilan Salamet, Anjalan Jumpaseura, Borgå Gymnastikförening, Espoon Syke, Espoon Telinetaiturit. Seuran virallinen nimi usein sisältää lyhenteen r.y. eli rekisteröity yhdistys, mutta tämä osa seuran nimeä on jätetty tarkastelusta pois. Sijainnin ilmaiseminen on yleisin urheiluseuranimien yhtenäinen nimeämisperuste ja paikannimi on yleisin proprinen määrite⁸. Paikannimi voi olla valtiollinen, kuten esimerkiksi helsinkiläinen Suomalainen Voimisteluseura (perustettu 1921), joka on perustanut paikallisseurat myös Espooseen ja Vantaalle: Suomalainen Voimisteluseura Espoo ja Suomalainen Voimisteluseura Vantaa, tai Suomen Taitovoimisteluklubi (myös helsinkiläinen). Voimistelussa maakuntaan viittaava

nimi on Lapin Sudet (voimistelijaosto). Urheiluseuran proprinen osa voi viitata kaupunkiin tai kuntaan, kuten Alastaron naisvoimistelijat, Huittisten Voimistelu ja Liikunta tai Åbo Kvinnliga Gymnastikförening. Myös kaupunginosaa tai kylää tarkoittava paikannimi voi olla voimisteluseuran proprinen osa: vantaalainen Rekolan Raikas, helsinkiläinen PIHAUS – Pikku–Huopalahden alueen urheiluseura, tai vantaalainen Tikkurilan Naisvoimistelijat. Viipurissa vuonna 1891 perustettu Viipurin Reipas toimii Lahdessa. Myös ristiinalainen Brahen Voimistelijat BraVo voitaneen laskea tähän luokkaan. Ristiinassa on kreivi Pietari Brahen 1600 –luvun puolivälin paikkeilla perustaman Brahelinnan raunioita. Linnakartano tuhoutui 1700 –luvun alussa suuren Pohjan sodan aikana.

Urheiluseuran määriteosana muu kuin alueeseen viittaava nimi on luontonimiä, kuten lahtelainen Salpausselän Naisvoimistelijat (joka on perustettu yli sata vuotta Terijoella) tai kenties tamperelainen Rantaperkiön Isku. On huomattava, että Rantaperkiö on tampereläinen kaupunginosa. Paikannimen lyhenne tai murremuoto voi olla seurannimen määriteosana, kuten keuruulainen Keurusjumpa. Samalla paikkakunnalla toimii myös Keuruun Naisvoimistelijat.

Seuran toiminta–aluetta voidaan nimessä ilmaista myös pelkällä ilmansuunnan nimityksellä tai muutoin, josta käy ilmi seuran suurpiirteinen sijainti. Hatakka⁹ listaa useita esimerkkejä, kuten Pohjolan Ampujat (Kemi) tai Saaristomeren Sukeltajat tai Järvisseudun Tennis (Alajärvi). Voimisteluliiton seuralistauksessa ei näitä ole ollenkaan.

Urheiluseuran nimen perusosassa on usein seuran toimintaa kuvaava urheilulaji, kuten Vantaan voimisteluseura, Ylitornion Voimistelu ja Liikunta tai Viitasaaren

Naisvoimistelijat. Vantaan voimisteluseura perustettiin vuonna 1976 nimellä Vantaan Naisvoimistelijat, mutta nimi vaihdettiin nykyiseksi 1996. Lajimääre saattaa sisältää viittauksen sukupuoleen, voimistelussa se on naisvoimistelijat. Lisämääre on aina feminiininen (Hatakka 1994), miesten urheiluseuraa tai voimisteluseuraa ei nimissä ole yksilöity. Perusosaan sisältyvä lisämääre ei välttämättä ole informatiivinen, elementit kilpa-, kisa- tai urheilu eivät tuo mitään lisää; esimerkiksi Mikkelin Kilpa-Veikot, Viherlaakson Veikot, Karstulan Kisa-Veikot, Koskenkorvan Kisattaret tai Lauttasaaren Kisa-Siskot ovat tällaisia. Konnotatiiviset osat nimissä kuvaavat lajia tai harjoittajia arvottavilla tekijänimillä (taiturit): Espoon Telineaiturit tai Vaasan Telineaiturit. Kotkan Telinevoimistelijat eivät nimessään korosta voimistelijoiden kenties subjektiivista taitotasoa. Vuonna 1978 Helsingissä perustettu Suomalainen Taitovoimisteluklubi korosti perustamiskokouksessaan tavoitteekseen nostaa suomalaisen telinevoimistelun tasoa, joten nimen konnotatiivinen osa kuvaa voimistelijoiden laatutasoa tai hyviä ominaisuuksia. Vaikka Voimisteluliiton yksi kilpailulajeista on rytmisen kilpavoimistelu, minkään voimisteluseuran nimessä ei ole lisämäärettä ”rytmi” tai ”rytmikäs”.

Nimityypin perusosan olevan yhdyssanan jälkiosana on käytetty joko maskuliinista (miehet, pojat, veikot, veljet) tai feminiinistä (tytöt, siskot) substantiivisia tai erisnimeä: Karstulan Kisa-Veikot, Kuopion Voimistelu-Veikot, Lahjan Tytöt (turkulainen), Törnävän Tytit, Sodankylän Kisasiskot tai Liikuntaseura Vaasa-Tytöt. Feminiininen määre sellaisenaan on usein esiintynyt Naisvoimistelijat tai sanan loppuosa ”-tar”: Koskenkorvan Kisattaret, Kuhmon Kivattaret, Teuvan Rivakattaret vai Vaasan Vasamattaret. TUL:n seuranimille ominainen nimi on toverit: Tampereen Kisatoverit. Perusosana olevan yhdyssanan jälkiosana on joissakin tapauksissa käytetty historiallisia satureita tai

luonnonilmiöitä tarkoittavia substantiiveja: Alppilan Salamat, Helsingin Jyry tai Turun Jyry. Psykkiseen olemukseen viittaavia nimiä ovat tarmo, into, reipas: Kemin Into, Oulun Tarmo voimistelujoukko, Rekolan Raikas, Kajaanin Elo, Sievin Sisu, Mäntyharjun Virkistys voimistelu ja tanssijoukko ja kenties myös valkeakoskelainen Haka Gym. Isku voidaan tulkita uhkaavaksi: Rantaperkiön Isku (seura on yleisseura ja paremmin tunnettu lentopallosta) tai Ylöjärven Isku. Jymy ja jyske voidaan tulkita aistihavaintoon perustuvia, äkillisiä voimakkaita luonnonilmiöitä: Laitilan Jyske, Turun Jyry tai Helsingin Jyry, myös Vaajakosken Kuohu voimistelujoukko voitaneen liittää tähän ryhmään.

Nimityypin perusosa voi olla urheiluseuraa tarkoittava yhdyssana, kuten seura, yhdistys, klubi, tiimi, förening, klubb: Imatran Liikuntaseura, Espoon Voimistelu- ja Liikuntayhdistys, Suomen Taitovoimisteluklubi, Tampereen Jumppatiimi TAJU, Borgå Gymnastikförening, Helsingfors Gymnastikklubb. Alkuosana on usein paikkaa tai urheilulajia tarkoittava substantiivi: Imatran, Espoon, Tampereen, taitovoimistelu, jumppa, gymnastik. Englanninkielistä substantiivista club esiintyy harvoin: Sport Club Vantaa. Samoin sport on voimistelussa melko harvinainen: COCO Sport (turkulainen), Sport Club Vantaa ja Attitude Sports (vantaalainen).

Määriteosana voi olla emoseuran nimi ja jälkiosana on osasto tai edellistä paljon yleisempi joukko: Helsingin Jyry, naisosasto, Haukiputaan Heitto voimistelujoukko, Kellon Työväen Urheilijat /voimistelujoukko, Kyrön Voima Voimistelujoukko, Mäntyharjun Virkistys, Voimistelu- ja tanssijoukko tai Oulun Pyrintö voimistelujoukko. Perusosana voi olla urheilutermi: Voimisteluseura Kieppi, Voimisteluseura Kyrön Kieppi tai Voimisteluseura BounCe Espoo. Bounce viittaa joko pomppimiseen tai kimpoamiseen. Voimisteluseura BounCe

Espoon laji on trampoliinivoimistelu. Kenties Virtain Syke voidaan laskea edelliseen joukkoon mukaan. Muutamissa tapauksissa metafora voidaan tulkita toivetta ilmaisevaksi: rovaniemeläinen Taipumattomat, Tanssi- ja Voimisteluseura Illusion, Rekolan Raikas, Närpes Gymnastikklubb – Artistica.

Selvästi ei suomen- eikä ruotsinkielisiä nimiä voimistelussa on vähän, muutamia englanninkielisiä on kuten Coco Sport, Attitude Sports tai Sport Club Vantaa ja muutama sekakielinen on myös, kuten Pyrkivä Gymnastics, Kajaani Gymnastics tai Liikuntaseura Vihti-Gym.

Voimisteluseuran nimenä kasvia tarkoittavia substantiiveja on vain muutamia, kuten Joensuun Katajan voimistelu, siinäkin Joensuun Kataja on yleisseura, jonka voimistelutoiminta on lohkottu oman nimen alle, tai Lauritsalan Visa. Sekä visa että kataja ovat puulajeina sitkeitä ja kestäviä. Vastaavasti eläimiä tarkoittavia substantiiveja on kuten kasvejakin vähän, esimerkkinä Lapin Sudet voimistelijaosto tai Mellunkylän Kontio. Antiikin mytologiasta tai kansanrunoudesta (Kalevala tai Kanteletar) ei voimisteluseurojen nimiin ole ollut mitään vaikutusta, ilmiö näyttäisi olevan yleisempikin urheiluseurojen nimissä (Hatakka 1994). Nopeutta tai notkeutta ilmaiseva substantiivi (pyry, tuisku, myrsky, vihuri, tuiske) esiintyy vain tapauksissa Nokian Pyry voimistelijaosto, Raision Pyryt ja Viialan Pyry Show Team. Tuulen aiheuttama pienempi liike on viri tai väre, joista esimerkkinä Leppävirran Viri ja Pirkkalan Viri voimistelijaosto. Hieman samaan sarjaan voitaneen asettaa myös Alppilan Salamat, jossa salama ilmaisee äkillisyyttä ja nopeutta. Sitä kuvastaa myös vasama (tylppäpäinen nuoli) nimessä Vaasan Vasamattaret. Yön vaihtumista aamuun voidaan ilmaista substantiiveilla kajastus, kajo, koitto tai sarastus, joista esimerkkinä voidaan esittää Valkealan Kajo. Kun päivä on koittanut, on valoa,

esimerkkinä Mäntän Valo. Vuoksenniskan Vesa nimi luo tai ilmaisee tulevaisuudentoivoa.

Ylivoimaisesti suurin osa voimisteluseurojen nimistä on vähintään kaksiosaisia, kuten Vantaan voimisteluseura, Juvan Naisvoimistelijat tai Kajaanin Elo. On vain muutamia yksiosaisia nimiä, kuten Frii, JumppaOulu, Kallionnaisvoimistelijat tai Keurusjumppa. Ödmanin¹⁰ Suomen Palloliiton jäsenseurojen nimistötutkimuksessa noin 80 % nimistä on sanaliittoja. Sanaliitossa on määräiteosa ("Vantaan") ja perusosa ("voimisteluseura"). Jalkapallossa jopa 60 % nimistä on symboloivia, joista ei ilmene seurassa harrastettu laji. Voimistelussa seurannimet useimmiten ovat kuvailevia eli niistä käy ilmi harrastettava laji, esimerkiksi Keuruun Naisvoimistelijat tai Helsingfors Gymnastikklubb. Suomen Valtakunnan Urheiluliiton urheiluseurojen nimistötutkimuksessaan Pirola¹¹ havaitsi yksiosaisien nimien olevan melko harvinaisia. Voimisteluseuroissa tilanne on sama. Yksiosaisia on melko vähän.

3 Joukkueiden nimeämisperusteet 1970– ja 1980–luvuilla

Seurojen nimet muuttuvat harvoin, sillä ne ovat virallisia nimiä, joka on rekisteröity Yhdistysrekisteriin. Sen sijaan joukkuevoimistelussa seuran edustusjoukkueiden nimi ei ole rekisteröity vaan se on joukkueen itse nimeämä.

Ensimmäiset SNLL:n joukkuevoimistelun kilpailut pidettiin kesäkisojen yhteydessä, mutta 1970 –luvulla kilpailut eriytyivät itsenäiseksi tapahtumaksi. Seuraavassa tarkastellaan SNLL:n ja TUL:n joukkuevoimistelun mestaruuskilpailujen tulosten perusteella joukkueiden nimämisperusteita.

Joukkuevoimistelussa oli tarpeen nimetä joukkueita, jos samasta seurasta kilpailuissa oli kaksi tai useampia joukkueita samassa sarjassa. TUL:n joukkuevoimistelukilpailussa huhtikuussa 1985 Kotkan Kirillä oli kaksi joukkuetta 16 – 18 –vuotiaiden sarjassa ja ne eroteltiin valmentajan etunimen mukaan (Terttu tai Johanna).

<p>Tuloksia: Naiset yli 35: 1) Helsingin Jyry 8,85, 2) Turun Jyry 8,65, 3) Kotkan Kisailijat 8,55. (Sarjassa oli vain 3 joukkuetta.) Sarja yli 18: 1) Puotinkylän Valtti 9,30, 2) Kotkan Kiri 9,25, 3) Helsingin Jyry 9,20, 4) Helsingin Kotkat 9,15, 5) Turun Jyry 8,90, 6) Turun Kisatoverit ja Kotkan Kisailijat 8,85. Sarja 16–18: 1) Helsingin Kotkat 9,1, 2) Turun Pyrkivä 9,0, 3) Turun Kisatoverit 8,95, 4) Myllypuron Pauhu 8,9, 5) Kotkan Kiri (Terttu) 8,8, 6) Kotkan Kiri (Johanna) 8,6. Sarja 13–15: 1) Helsingin Kotkat 9,0, 2) Turun Jyry (Helin) 8,70, 3) Turun Jyry 8,50, 4) PTNV 8,35, 5) Helsingin Jyry 8,25, 6) TTNV 8,15. Sarja 8–12: 1) Kotkan Kisailijat (Pulmu) 9,1, 2) Kotkan Kisailijat ja Porin Työväen Naisvoimistelijat 8,8, 4) Myllypuron Pauhu (Vappu) ja Turun Pyrkivä 8,6, 6) Turun Jyry (Tiiu) 8,45, 7) Helsingin Jyry 8,35.</p>	<p>HELSINKI: TUL:n joukkuevoimistelun mestaruuskilpailut: 8–12 v.: 1) Kotkan Kisailijat "Pulmun" 18,3, 2) Kotkan Kisailijat "Eilan" 17,75, 3) Porin Työväen Naisvoimistelijat 17,7, 4) Turun Pyrkivä 17,35, 5) Myllypuron Pauhu "Vapun" 17,25. 13–15 v.: 1) Helsingin Kotkat 18,15, 2) Turun Jyry "Helin" 17,60, 3) Turun Jyry "Terhin" 17,25, 4) Porin Työväen Naisvoimistelijat 16,85, 5) Helsingin Jyry 16,60. 16–18 v.: 1) Helsingin Kotkat 18,60, 2) Turun Pyrkivä 18,25, 3) Kotkan Kiri "Tertun" 18,05, Turun Kisa-Toverit 18,00, 5) Myllypuron Pauhu 17,85. Yli 18 v.: 1) Puotinkylän Valtti 18,70, 2) Helsingin Jyry 18,65, 3) Kotkan Kiri 18,60, 4) Helsingin Kotkat 18,30, 5) Turun Jyry "Maritan" 17,90. Yli 35 v.: 1) Helsingin Jyry 8,85, 2) Turun Jyry 8,65, 3) Kotkan Kisailijat 8,55.</p>
---	--

Kuva 1: TUL:n joukkuevoimistelun mestaruuskilpailut - pakollinen ohjelma vasemmalla ja vapaaohjelma oikealla Helsingin Sanomissa 21.4. ja 22.4.1985

Seurannimen lisäksi tuloksissa oli joko genetiivinen tai nominatiivinen lisämääre, joka viittaa valmentajaan: Eilan, Vapun, Terhin, Tertun, Maritan tai Terttu, Johanna, Pulmu, Tiiu ja Helin. Pakollisen ohjelman tuloksissa näyttäisi

olevan mieluummin nominatiivinen muoto, kun taas vapaaohjelman tuloksissa lisämääre on genetiivissä.

4 Joukkueiden nimeämisperusteet 1990-luvulla ja 2000-luvun alussa

Ensimmäiset nykymuotoiset SM-kilpailut pidettiin 1991 Turussa. Helsingin Sanomissa julkaistussa tuloslistassa vain kahdeksan parhaan tulokset on ilmoitettu. Sekaantumisen vaaraa ei ollut, sillä millään seuralla ei ollut samassa sarjassa kuin enintään yksi joukkue. SNLL:n senioreiden mestaruuskilpailut olivat myös karsintakilpailut lajin SM-kilpailuihin. Kahdeksan parasta joukkuetta sekä naisten (yli 18 v) että 16–18 -vuotiaitten sarjasta pääsi lajin SM-kilpailuihin, jossa oli 1990 - luvun alussa kaksi tuomaristoa. Toinen arvosteli ohjelman sommittelun ja toinen voimistelusuorituksen. Alkukilpailuista jatkoon pääsi kahdeksan parasta ja lopulliseen tulokseen vaikuttivat sekä alkukilpailun että loppukilpailun pisteet. Ensimmäiset SM-kilpailut paljastivat SNLL:n ja TUL:n joukkueiden tyylillisen eron. Seuraavana vuonna Keravalla pidettiin SNLL:n valiovoimistelijoiden mestaruuskilpailut, kuten Turussa vuotta aikaisemmin sekaantumisen vaaraa ei ollut, joten seurojen joukkueita ei ollut tarpeen nimetä.

Joukkuevoimistelun SM-kilpaluissa mukana olivat sekä SNLL:n että TUL:n joukkueita, mutta joukkueita ei ollut tarpeen nimetä. Sekaantumisen vaaraa ei ollut. Tämä käy ilmi vuosien 1992, 1994 tai 1995 kilpailujen tuloksista. Tulokset ovat saatavilla tekijältä pyydettyäessä.

Keväällä 1996 joukkuevoimistelun Etelä-Suomen alueen mestaruuskilpailuissa samassa sarjassa mitaleille pääsi kaksi joukkuetta Keravan Naisvoimistelijoista 12 – 14 –vuotiaiden sarjassa, mutta Helsingin Sanomissa ei niitä nimetty sen enempää. Sen sijaan Vantaan naisvoimistelijoiden kaksi joukkuetta olivat saaneet nimen joko ohjelman teeman (Punaiset piruetit) tai valmentajansa (Erja Honkanen) mukaan.

SVoLin aluekilpailuissa 30.3.1996 8 – 10 –vuotiaiden sarjassa Vantaan naisvoimistelijoilla oli kolme joukkuetta: Lauran ja Johanna Ahlqvistin valmentama Punaiset Piruetit (saavutti toisen sijan), Erja Honkasen valmentama joukkue (saavutti sijan kolmannen sijan) ja Laura ja Johanna Ahlqvistin valmentama Notkeat luistelijat (saavuttivat sijan 10). Kun Laura ja Johanna Ahlqvist nimesivät joukkueet, kun pelkkä valmentajan nimi ei ollut riittävä erotteluperuste. Samoin ikäluokassa 10 – 12 –vuotiaat heidän valmentamia joukkueita oli kaksi: Tanssivat merimiehet ja Merivoimistelijat. Erja Honkanen valmensi yhtä joukkuetta (Vantaan NV, Erja Honkasen) ja Tiina Erkkilä valmensi kahta joukkuetta (Vantaan NV, Tiina Erkkilän I ja Vantaan NV, Tiina Erkkilän II). Saman seuran 12 – 14 – vuotiaiden ikäluokassa Satu Paarvala ja Satu Silvanto valmensivat kahta joukkuetta: Solina ja Pisara. Edelleen saman seuran 14 – 16 –vuotiaiden joukkueita oli kaksi, joiden valmentajat olivat Maria Laakso, Laura Ahlqvist ja Hannele Ahlqvist, mutta ne eroteltiin ohjelmien nimen perusteella: Mustalainen ja Tonight. Joukkueiden erottelu saattoi siis perustua ohjelmaan tai valmentajan nimeen. Tyttösarjojen mestaruuskilpailujen tuloksissa edellinen toistuu.

KERAVA: Tyttöjen joukkuevoimistelun mestaruuskilpailut:

8-10-vuotiaat: 1) Olarin Voimistelijat/Kukat 36,95, 2) Vantaan Naisvoimistelijat/Punaiset Piruetit 34,85, 3) Vantaan Naisvoimistelijat/Noki 34,80, 4) Lahjan Tytöt/Arvoitus 34,60, 5) Seinäjoen Voimistelijat/Delfiinit 33,90, 6) Olarin Voimistelijat/Nuput 32,75.

10-12-vuotiaat: 1) Lahjan Tytöt/Intiaanitytön uni 36,15, 2) Seinäjoen Voimistelijat/Keijukorennot 36,05, 3) Keravan Naisvoimistelijat/Riikan joukkue 35,75, 4) Lahjan Tytöt/Merenneidot 35,05, 5) Vantaan Naisvoimistelijat/Tanssivat merimiehet 34,95, 6) Tampereen Työväen Naisvoimistelijat 34,35.

12-14-vuotiaat: 1) Kotkan Kisailijat/Susannan ja Tytin joukkue 37,40, 2) Turun Urheiluliitto 36,20, 3) Keravan Naisvoimistelijat/Riikan joukkue 35,90, 4) Seinäjoen Voimistelijat/Kuunlumoojat 35,15, 5) Keravan Naisvoimistelijat/Albatrossi 34,70, 6) Vantaan Naisvoimistelijat/Solina 34,40.

(lähde HS 22.4.1996)

Kuva 2: Kevään 1996 mestaruuskilpailuiden tulokset

Kevään 1996 joukkuevoimistelun joukkueiden nimeämisperusteet voidaan jakaa kolmeen tyyppiin: a) propri: nimi perustuu valmentajien etu ja/ tai sukunimiin (Susannan ja Tytin, Riikan) b) appellatiivi: nimi on kasvi tai eläin (Kukat, Nuput, Delfiinit, Keijukorennot, Albatrossi) tai c) konnotatiivinen määrite, jossa saatetaan viitata esityksen musiikkiin tai esiintymisasuihin: Punaiset Piruetit, Noki, Arvoitus, Merenneidot, Kuunlumoojat, Tanssivat merimiehet, Solina. Joukkueennimenä appellatiivi on yhteydessä joukkuevoimistelun luonteeseen, jossa korostuu liikkeen sulavuus ja jatkuvuus (Delfiinit, Albatrossi), estetiikka (Kukat, Nuput), liikenopeus ja ketteryys (Keijukorennot, Tanssivat merimiehet, Punaiset Piruetit). Joukkueenimet Arvoitus, Solina, Kuunlumoojat ja Noki voidaan yhdistää perinteisen naisvoimistelun kenttäohjelmien iloon, esittämiseen ja yllätyksellisyteen, joita korostettiin 1980-luvulta lähtien.

Keväällä 2000 järjestettiin Helsingin joukkuevoimistelun ensimmäiset MM-kilpailut. Alkukilpailussa ei ollut maakiintiötä ja suomalaisia joukkueita naisten sarjan alkukilpailussa oli kuusi: jyvaskyläläinen Campuksen Koonto, turkulainen Lahjan Tytöt, Panthers, espoolainen Olarin Voimistelijat, turkulainen Lahjan Tytöt, Kameleontti, Vantaan voimisteluseura ja Järvenpään voimisteluseura. Loppukilpailuun pääsi maakiintiön takia vain kaksi parasta suomalaista joukkuetta eli Campuksen Koonto ja Lahjan Tytöt, Panthers. Suomalaisen korkeaa tasoa kuvastaa heikoimman suomalaisen eli järvenpääläisten alkukilpailun kahdeksas sija. Vain kaksi virolaista joukkuetta oli suomalaisten joukkueiden tasolla, alkukilpailun toisena oli yhdessä Lahjan Tyttöjen Panthers – joukkueen kanssa GC Piruett ja viidentenä oli GC Pilar. Olarin joukkue ja Lahjan Tyttöjen Kameleontti olivat iältään 16 – 18 – vuotiaita.

Keväällä 2000 Vantaan voimisteluseuralla oli kahdeksan joukkuevoimistelun valmennusryhmää: Sirrit, Joutsenet, Pääskyselä, Flamingot, Kolibrit, Pulut, Valiot ja Ajattomat. Näistä Valiot kuului naisten maajoukkueeseen ja Ajattomat oli tarkoitettu kokeneille voimistelijaille, joilla ei enää ollut tavoitetta voimistella maajoukkueetasolla. Kuten huomataan, seura oli päättänyt nimetä joukkueet linnuiksi, jolloin nimet korostavat lajille ominaisia elementtejä: liikkuvuutta, liikenopeutta, ketteryyttä, jatkuvuutta ja fyysistä kuntoa. Nimeämisperusteet oli otettu käyttöön syksyllä 1998. Hatakka¹² jakaa seurojenimien kielikuvat eli metaforat kolmeen: 1) voimaa, kestävyyttä ja uhkaa, 2) nopeutta ja notkeutta, ja 3) alkua ja tulevaisuudentoivoa ilmaisevaksi substantiiviksi. Vantaan voimisteluseuran valmennusryhmien nimet voitaneen pääosin luokitella toiseen ryhmään eli nopeutta ja notkeutta ilmaisevaksi appellatiiviksi. Ajattomat ainoana voitaneen luokitella ensimmäiseen ja kolmanteen ryhmään eli (1) kestävyyttä ja (3) tulevaisuudentoivoa ilmaisevaksi appellatiiviksi.

Keväällä 1998 SVoLin Etelä-Suomen alueen mestaruuskilpailuissa joukkueilla oli hyvin sekalaisia nimiä, esimerkiksi naisten sarjassa kolme parasta olivat 1) Vantaan Voimisteluseura, IH, 2) Mäntsälän Voimistelijat, 3) Vantaan Voimisteluseura, KM. 16 – 18 – vuotiaiden kolme parasta olivat 1) Olarin Voimistelijat, Dynamot, 2) Vantaan Voimisteluseura, R, 3) Keravan Naisvoimistelijat. Sarjan 14 – 16 – vuotiaiden kaksoisvoitto meni Keravalle: 1) Keravan Naisvoimistelijat, Riikka ja 2) Keravan Naisvoimistelijat. Olarin Voimistelijat oli ottanut käyttöön fysiikasta tutut termit: Dynamot (16 –18 v.), Protonit ja Inonit (12 – 14 v.) ja Neutronit (10 – 12 v.). Muilla voimisteluseuroilla joukkueet oli nimetty valmentajien mukaan; Vantaan voimisteluseuralla IH ja KM (naiset), R ja ilman lisämäärettä oleva toinen joukkue (16 – 18 v.), Laura ja Liisa, Erja, M (12 – 14 v.). Myös Keravan Naisvoimistelijat nimesi joukkueet valmentajien mukaan (Riikka, KV, Miia, JT, Essi, Emma) sekä taitosarjassa myös lintujen mukaan (Grossit, Albat).

Keväällä 1999 eri ikäluokissa Vantaan voimisteluseurassa tarvittaessa saman valmentajan lintunimiset joukkueet eroteltiin määriteosalla: Pikkusirri ja Sinisirrit, Säveljoutsenet ja Villijoutsenet, Pääskysel, Flamingot, Rubiinikolibrit ja Timanttikolibrit ja Pulut. TUL:n mestaruuskilpailuissa Valkeakoskella 8 – 10 – vuotiaiden sarjassa Rekolan Raikkaalla oli useita joukkuetta, joista yksi kantoi määriteosaa Aurinkoiset ja toinen Meritähdet, yksi Helsingin Kotkien joukkueista sai lisämääreen Lumikuningattaret. Tamperelaisen Rantaperkiön Iskun joukkue oli saanut määriteosan Balalaika. TUL:n 14 – 16 – vuotiaiden avoimessa sarjassa Keravan Naisvoimistelijoilla oli kaksi joukkuetta lisämäärein Kaktukset ja Gesnerianat (gesneriakasvit on kasviheimo, johon kuuluu mm. ruukkukukkana tuttu saintpaulia).

5 Joukkueiden nimeämisperusteet vuoden 2006 jälkeen

Vuoden 2006 joukkuevoimistelun SM-kilpailut pidettiin toukokuun alussa Turussa. Tulokset olivat seuraavat:

Taulukko 2: Joukkuevoimistelun SM-kilpailujen tulokset toukokuussa 2006.

	14 - 16 v.	16 - 18 v.	Naiset
1	Alfat (Olarin voimistelijat)	Elegia (Tapiolan voimistelijat)	Dynamot (Olarin voimistelijat)
2	Sudenkorennot (Turun Pyrkivä)	Minorit (Seinäjoen voimistelijat)	Frida (Vantaan voimisteluseura)
3	Freyat (Järvenpään voimistelijat ja Mäntsälän voimistelijat)	Deltat (Olarin voimistelijat)	Phantom (Turun naisvoimistelijat)
4	Tiklit (Vantaan voimisteluseura)	Tangottaret (Lahjan tytöt)	Illusion (Tampereen voimistelijat)
5	Ampeerit (Olarin voimistelijat)	Jaspis (Tampereen työväen naisvoimistelijat)	Dioriat (Turun urheiluliitto)
6	Stellaria (Lahjan tytöt)	Fiorit (Lahjan tytöt)	Vaniljat (Jyväskylän naisvoimistelijat)
7	Opaalit (Turun urheiluliitto)	Miirut (Helsingin kotkat)	Fuchsia (Seinäjoen voimistelijat)
8	Croketit (Tampereen työväen naisvoimistelijat)	Spinellit (Turun urheiluliitto)	

Kaikilla joukkuevoimistelun SM-kilpailujen loppukilpailuun päässeillä joukkueilla oli kuvaava nimi. Olarin voimisteliijoilla toistuu monikollinen appellatiivi, joka on joku fysiikan monikollinen termi: alfat, deltat tai dynamot. Alfa on kreikkalaisten aakkosten ensimmäinen, delta on kreikkalaisten aakkosten neljäs. Fysiikassa delta-baryoni on nimitys hiukkaselle, joka koostuu vain kvarkeista ja jotka hajoavat usein pioniksi ja protoniksi tai neutroniksi. Radioaktiivisena alfahiukkanen on ytimeistä eroava heliumydin, joka muodostuu

kahdesta protonista ja kahden neutronista. Dynamo on sähkögeneraattori, joka muuttaa mekaanisen pyöritysenergian sähköksi. Ampeeri on sähkövirran yksikkö. Olarin nimissä korostuu joukkuevoimistelusta muutos, virtaavuus ja hieman myös räjähtävä nopeus. Lahjan tyttöjen joukkueita loppukilpailuissa oli kolme: Stellaria, Tangottaret ja Fiorit. Nuorimman joukkueen nimi Stellaria viittaa tähtimöiden kasvisukuun. Suomessa on runsaasti erilaisia tähtimöitä, kuten pohjantähtimöitä, kevättähtimöitä ja lehtotähtimöitä. Kukka on valkoinen ja lehdet kasvavat vastakkain. Tähtimöt ovat ruohovartinen kasveja. Fiori on kukka italiaksi. Tangottaret ei viittaa kasveihin kuten Lahjan tyttöjen kahden muun joukkueen nimet. Jyväskylän naisvoimistelijoiden Vaniljat viittaavat kämmekkäkasveihin kuuluvaan vaniljaan, jota käytetään ruoanvalmistuksessa (vaniljajäätelö, vaniljakastike) ja myös kosmetiikassa hajusteena. Turun urheiluliiton kolme joukkuetta olivat Dioriat, Spinellit ja Opaalit, joista dioriat voidaan yhdistää dioriittiin. Se on syväkivilaji, jossa on maasälpää ja tummia mineraaleja. Dioriitti muistuttaa graniittia ja sitä on kutsuttu mustaksi graniitiksi. Opaali on piimineraali, jossa piioksidipallojen epätasainen jakautuminen saa aikaan aallon muodon muuttumisen (aalto taipuu) ja sitä kautta kirjavan värileikin. Spinelli on mineraali, läpinäkyvänä sitä voidaan pitää jalokivenä. Myös TTNV:n Jaspis on kivilaji, kvartsin muunnos. Sen punainen, vihreä tai keltainen väri tulee rautaoksidista. Muinainen jaspis on ollut usein vihreää ja sitä on jopa verrattu smaragdeihin. Turkulainen Phantom saattaa viitata sarjakuvahahmoon Mustanaamio. Ensimmäinen päivittäinen sanomalehtisarja alkoi ilmestyä vuonna 1936. Sarjakuvahahmo on ollut hyvin suosittu Ruotsissa ja Norjassa, Freya on puolestaan mytologiaaltaan skandinaavinen vaanien sukuun kuuluva jumalatar. Hän on kauneuden, rakkauden ja hedelmällisyyden jumalatar. Sudenkorento on hyönteinen, jolla on kaksi täysin kehittyntä siipiparia. Niitä värisyttämällä voi nostaa keskiruumiinsa lämpötilaa. Usein

nähdään pihassa sudenkorentoja kisailemassa. Vantaan voimisteluseuran Tiklit ovat peiponsukuisia värikkäitä lintuja, joiden lentotapa on suoraviivaista ja nopeaa. Tiklien laulu on hyvin kirkasta, helisevää livertelyä. Toinen vantaalainen joukkue Frida oli saanut nimensä elokuvasta Frida Kahlo. Hän oli meksikolainen taidemaalari, joka tunnettiin tuskaa, kuoleman läsnäoloa ja elon pimeää puolta ilmaisevista maalauksista. Hän käytti voimakkaita värejä ja hänen tyylissään oli vaikutteita surrealismista.

Croketit ovat goottilaisajan kirkkojen koristeellisia koukkuja. Sanan alkuperä on ranskan *croc*, jolla viitataan püspojen sauvan koristeelliseen kärkeen. Elegia on alun perin muinaiskreikkalainen runoelma mutta nykyään se on mikä tahansa tunteellinen tai surumielinen runo. Eino Leinon runossa Elegia (1908) ensimmäinen säkeistö on seuraava.

Haihtuvi nuoruus niinkuin vierivä virta.
Langat jo harmaat lyö elon kultainen pirta.
Turhaan, oi turhaan tartun ma hetkehen kiini;
Riemua ei suo rattoisa seura, ei viini.

Seinäjoen nuorempi joukkue on Minorit, joka latinan kielessä tarkoittaa vähäistä. Seinäjokisten naisten joukkue Fuschia on horsmakasvien suku, josta tunnetuin kukka lienee verenpisara. Helsingin kotkien joukkueen Miirut nimen tulkinta on epävarmaa. Vanhastaan on ollut Myyry ja Miiru peikkoleikki kaikille pienille. Vuonna 1983 julkaistiin lastenlevy Mörri–Möykyn sivu, joka kertoo Mörri–Möykystä ja muista peikoista. Yksi levyn kappaleista oli Myyry ja Miiru. Kappaleessa todettiin ”Sinä olet tuhma ja minä olen laiska ja tyhmä”. Tampereen voimistelijoiden Illusion viitanee illusionismiin, jonka mukaan käsityksemme asioista ovat harhaa. Kuvataiteessa illusionistiset teokset pyrkivät

luomaan aidon tilavaikutelman illuusion. Yrjö Kokko kirjoitti jatkosodan aikana 1940-luvulla Pessi-peikosta ja Illusia-keijusta. Illusia on pieni keijutyttö, jolle Pessi esittelee metsän kukkia ja eläimiä. Elämä maan päällä ei ollutkaan Illusia isän eli Illusioni oli kertonut sateenkaaren päällä asuvalle Illusialle.

Vuoden 2006 joukkuevoimistelun joukkueiden nimistä voidaan löytää yleistäen seuraavat:

Taulukko 3: Joukkuevoimistelun 2006 SM-kilpailun joukkueiden nimien tulkintaa

	14 - 16 v.	16 - 18 v.	Naiset
1	sähkö	suru	sähkö
2	eläin	vähäinen, pieni	surrealismi
3	jumalatar lintu	sähkö	surrealismi
4		-tar	surrealismi
5	sähkö	kivi	kivi
6	kasvi	kasvi	kasvi
7	kivi	surrealismi	kasvi
8	koriste	kivi	

Propreiksi voidaan luokitella Frida, Phantom ja (monikolliset) Freyat sekä Miirut. Appellatiiveja ovat Stellaria, Sudenkorennot ja Opaalit. Konnotatiivisia määreitä ovat Illusion, Alfat ja Dynamot. Ne voidaan hyvin yhdistää joukkuevoimistelun lajinomaisiin taitoihin.

Kaksi vuotta myöhemmin huhtikuussa 2008 Tapiolan Voimistelijat järjestivät Etelä-Suomen aluemestaruuskilpailut. Mukana olivat myös 10 – 12 –vuotiaat joukkuevoimistelijat, jotka asetettiin kategorioihin 1 – 7. Sääntöjen mukaan heidät arvioidaan normaalilla tavalla, mutta tuloksissa vain kategoriat ilmoitetaan.

Taulukko 4: Joukkuevoimistelun Etelä-Suomen alueen mestaruuskilpailujen tulokset (kategoriat)
5.4.2008, sarja 10 - 12 v.

1. Olarin voimistelijat: Magneetit	sähkö
2. Keravan Naisvoimistelijat: Apollot J Pakilan Naisvoimistelijat: Aurorat 97 Tapanilan Erä: Fioret Tapiolan Voimistelijat: Tähdettäret	kreikkalaisen mytologian jumala kreikkalaiset mytologian jumalatar / aamurusko kukka Topeliuksen näytelmän jumalatar
3. Pakilan Naisvoimistelijat: Aurorat 96 Tapanilan Erä: Minarit	kreikkalaiset mytologian jumalatar / aamurusko ~ pieni, vähäinen
4. Helsingin Jyry: Leppikset Järvenpään Voimistelijat: Feliciat Keravan Naisvoimistelijat: Dodot H Kotkan Kiri: Pegasos Vantaan Voimisteluseura: Pingut	eläin onnelliset, latinaa lintu kreikkalaisen mytologian siivekäs hevonen lintu
5. Järvenpään Voimistelijat: Merisimpukat Pakilan Naisvoimistelijat: Minette Vantaan Voimisteluseura: Pingviinit Vantaan Voimisteluseura: Valkosirkut	eläin pieni kissa lintu lintu
6. Helsingin Kotkat: Tarantellat Mäntsälän Voimistelijat: Foretit Tapiolan Voimistelijat: Päivättäret Tikkurilan Naisvoimistelijat: Diversis	hämähäkki ~ranskaksi metsä, myös [kivi]pora suomalaisen mytologian auringon ja päivän jumalatar eri, erilainen, latinaa
7. Hyvinkään Voimistelu ja Liikunta: Heleet Hyvinkään Voimistelu ja Liikunta: Revontulet X Hyvinkään Voimistelu ja Liikunta: Revontulet Y Keravan Naisvoimistelijat: Dodot L Käpylän Naisvoimistelijat: Tiikerit Liikuntaseura Vihti Gym: Kookokset Rekolan Raikas: Giitat Tapanilan Erä: Kristallit Vantaan Voimisteluseura: Vihersirkut	musiikillinen korukuvio aaltoileva valoilmiö ilmakehässä aaltoileva valoilmiö ilmakehässä lintu eläin kasvi, kookospalmu naisen etunimi kiteen muodoksi hiottu lasikappale lintu

Taulukon oikeaan laitaan on laitettu tulkinta. Kauneutta ja jumaluutta ilmaisevia tai mytologiaan viittaavia nimiä on melko paljon. Appellatiiveja kuten eläimiä on enemmän kuin kasveja.

Taulukko 5: Joukkuevoimistelun Etelä-Suomen alueen mestaruuskilpailujen tulokset (kategoriat)
6.4.2008, sarja 12 - 14 v.

1. Olarin voimistelijat: Fosfonit Olarin voimistelijat: Vegat	alkuaine, fysiikka Lyyran tähdistön päätähti, kirkas
2. Keravan Naisvoimistelijat: Terrat Olarin voimistelijat: Capellat Olarin voimistelijat: Molekyylit Pakilan Naisvoimistelijat: Safir Pakilan Naisvoimistelijat: Safiria Tikkurilan Naisvoimistelijat: Cabaree Tapiolan Voimistelijat: Aallottaret Vantaan Voimisteluseura: Elenia	maa, latinaa Ajomiehen tähdistön tähti atomien sähköisesti neutraali ryhmä, fysiikka safiiri on jalokivi safiiri on jalokivi laulun, tanssin ja teatterin yhdistävä taidemuoto Topeliuksen näytelmän jumalatar sähkö[yhtiön nimi]
3. Hyvinkään Voimistelu ja Liikunta: Hyrrät	voimakkaasti pyörivä laite
4. Helsingin Kotkat: Tukent Keravan Naisvoimistelijat: Apollot S Kotkan Kiri: Penelope Mäntsälän Voimistelijat: Vinkarit	eläin kreikkalaisen mytologian jumala kreikkalaisen mytologian hahmo, ~alkuperä haapana? voittajat, ~ vincere latinaa
5. Kotkan Naisvoimistelijat: Helmet	kaunis koru
6. Liikuntaseura Vihti Gym: Kobrat Myllypukon Pauhu: Tomadot	eläin voimakas pyörremyrsky
7. Kotkan Kisailijat: Draco Liikuntaseura Vihti Gym: Gasellit	lohikäärme, latinaa eläin

Taulukko 6: Joukkuevoimistelun Etelä-Suomen alueen mestaruuskilpailujen tulokset (kategoriat)
6.4.2008, sarja 14 - 16 v.

1. Olarin voimistelijat: Fotonit	sähkömagneettinen välittäjähuukkanen, fysiikka
2. Olarin voimistelijat: Omegat	kreikkalainen kirjain, myös pallomainen tähtijoukko
3. Pakilan Naisvoimistelijat: Escada	? saksalainen ylellinen naisten vaatetusmerkki
4. Järvenpään Voimistelijat: Firellit	? kenkämerkki, naisten
5. Helsingin Kotkat: Kristallit	kiteen muodoksi hiottu lasikappale
6. Tapanilan Erä: Inga	lienee valmentajan etunimi
7. Tapiolan Voimistelijat: Pinja	havupuu
8. Mäntsälän Voimistelijat: Mereniat	? Mereni on romanialainen kunta
9. Keravan Naisvoimistelijat: Terrat	maa, latinaa

Seuraava esimerkki joukkueiden nimistä on Voimisteluliiton Sydän–Suomen joukkuevoimistelun vapaasarjojen aluemestaruuskilpailuista vuodelta 2013. Kilpailut järjesti Rantaperkiön Isku Tampereella 13.4.2013. Taulukko on saatavilla tekijältä.

Joukkueiden nimien hajonta on laaja. Seuroilla on joku pariaate, kuten nimet viittaus loisteliaaseen suorittamiseen, kuten forssalaisen Valo, Kimallus tai Loiste, toisena voidaan ryhmitellä seuran yhdellä alkukirjaimella alkaviin nimiin, kuten vaajakoskelaisten Fitrit, Fidele, Feline, Filenes tai tamperelaisten Melina, Milena, Meea tai jyvaskyläisten Limetit, Limonet, Limeira. Tampereen Voimistelijoilla ja Jyvaskylän Naisvoimistelijoilla alkukirjain ei ole ehdoton: kirjaimen m ohella on myös alkukirjain o (Odefia) ja l:n ohella on myös alkukirjain e (Eleida). Molemmat nimet ovat kielipillisesti feminiinejä (päätyvät kirjaimen a).

Kuten 10 – 12 – vuotiaiden joukkueiden nimien tulkinnoissa myös seuraavien ikäluokan nimien tulkinnoissa korostuu tulkinnan subjektiivisuus. Kuitenkin muutamia havaintoja voidaan tehdä: kauneuteen, naiseuteen ja laadukkuuteen viittaavia nimiä on varsin paljon. Muutamain osin loistokkuus, tähtiin tai valoisuuteen viittaavia nimiä esiintyy.

Seuraavana esitellään Voimisteluliiton Pohjois–Suomen, Pohjanmaan ja Savo–Karjalan alueiden syksyn 2015 välinekilpailuun osallistuneiden joukkueiden nimiä ja tehdään tulkintoja. Näiden alueiden seurojen ja joukkueiden lukumäärän vähäisyyden takia Haukiputaalla järjestettiin lokakuun lopussa yhteinen kilpailu. Taulukko on saatavilla tekijältä.

Pohjois–Suomen, Pohjanmaan ja Savo–Karjalan alueiden nuorimpien (10 – 12 v.) välinekilpailuun osallistuneiden joukkueiden nimissä esiintyy taivaankappaleita (Titania ja sen johdannaisen), naisten etunimiä ja kasveja sekä elämiä.

Taulukko 7: Voimisteluliiton Pohjois-Suomen, Pohjanmaan ja Savo-Karjalan alueiden syksyn 2015 12 – 14 v. välinekilpailuun (sekä kilpasarja että SM-sarja) osallistuneet joukkueet harjoitusjärjestyksessä 31.10.2015 ja nimien tulkinta

Kellon Työväen Urheilijat: Rosa	Naisen etunimi, latinassa ruusu
Haukiputaan Heitto: Team Salla	Salla on ruotsissa lempeä, kikkamaton, tyyri
Haukiputaan Heitto: Dona	? Don on hahmo, englanniksi Dory putroselokuvassa - dory on antikin kreikassa soturien keihäs
Oulun Naisvoimistelijat: Valeria	Latinalaisperäinen naisen etunimi
Oulun Naisvoimistelijat: Vanulea	Vanuja on kasvi, käytetään mausteena
Oulun Naisvoimistelijat: Vanulla	Vanuja on kasvi, käytetään mausteena
Vaasan Vasamattaret: Adelina	Adelne, Adelina on naisen etunimi
Vaasan Vasamattaret: Lidia Y	Lidia on naisen etunimi, myös espanjassa härkätaistelu
Seinäjoen Voimistelijat: Lihae	Lihae on romanissa syreenä, myös lepätkö
Kuopion Reippaan Voimistelijat: Anella X	Anelle naisen etunimi
Kuopion Reippaan Voimistelijat: Anella Y	Anelle naisen etunimi
Kuusamon Naisvoimistelijat: Amidit G	Orgaanisessa kemassa amidi on funktionaalinen ryhmä
Kuusamon Naisvoimistelijat: Amidit Q	Orgaanisessa kemassa amidi on funktionaalinen ryhmä

12 – 14 –vuotiaiden välinekilpailuun osallistuneiden nimien tulkinta on melko samankaltainen kuin nuoremman ikäluokan. Ainoastaan orgaanisen kemian termit (amidit) nousevat esiin uutena verrattuna 10 – 12 –vuotiaisiin. Muutamain osin tulkinta on vaikeaa, mikä on nähtävissä myös 14 – 16 –vuotiaiden tai 16 – 20 – vuotiaiden sarjoissa.

Taulukko 13: Voimisteluliiton Pohjois-Suomen, Pohjanmaan ja Savo-Karjalan alueiden syksyn 2015 14 - 16 v ja 16 - 20 v.. välinekilpailuun (sekä kilpasarja että SM-sarja) osallistuneet joukkueet harjoitusjärjestyksessä 31.10.2015 ja nimien tulkinta

Kellon Työväen Urheilijat: Liljat (14 - 16 v, kilpa)	Lilja on kasvi, koristekasvi
Vaasan Vasamattaret: Lidia Z (14 - 16 v, SM)	Lidia on naisen etunimi, myös espanjassa härkätaistelu
Nurmon Jymyn Jumpparit: Mintut (14 - 16 v, kilpa)	Minttu on kasvi, yrtti
Kuopion Reippaan Voimistelijat: Mirellia (14 - 16 v. kilpa)	Mirella on naisen etunimi
Kellon Työväen Urheilijat: Pionit (16 - 20 v. kilpa)	Pioni on kasvi, kukat ovat tuoksuvia ja suuria
Oulun Naisvoimistelijat: Luxia (16 - 20 v. kilpa)	Lux on latinaa, valo
Nurmon Jymyn Jumpparit: Blexia (16 - 20 v. kilpa)	?

Vuimeisenä tutkittavana kilpailuna tutkitaan Voimisteluliiton Länsi-Suomen aluekilpailuun keväällä 2016 osallistuneiden joukkueiden nimiä ja niiden tulkintaa. Taulukot ovat saatavilla tekijältä. Kuten Pohjois-Suomen, Pohjanmaan ja Savo-Karjalan alueiden joukkueiden nimet syksyllä 2015, myös Länsi-Suomen joukkueiden nimet keväällä 2016 heijastelevat kasvien,

loistokkuuden ja ylipäättään luontokappaleiden ilmiöitä ja nimiä. Latinankielisiä tai niiden johdannaisia on muutamain osin. Silloin nimi heijastelee uskoa, luottamusta tai sielua. Englanninkielisiä nimiä ei niinkään esiinny 10 – 12 – vuotiaiden sarjoissa kuten on nähtävissä 12 – 14 –vuotiaiden ikäluokassa, esimerkkeinä turkulaiset joukkueet Starlit (”tähtikirkas”) tai Royal Team (”kuninkaallinen joukkue”). Kukkien ja eläinten nimet vähenevät vanhempien ikäluokkien kohdalla.

Taulukoiden perusteella on pääteltävissä, että joukkuevoimistelijoiden harrastajien ja kilpailijoiden lukumäärä vähenee iän myötä. Esimerkiksi keväällä 2018 naisten SM-sarjassa kilpailee alle kymmenen joukkuetta. Joukkueiden nimet heijastelevat lajille ominaisia asioita, kuten valoisuutta, kirkkautta ja liikekieltä sekä kauneutta.

6 Johtopäätökset ja pohdintaa

Joukkuevoimistelun joukkueet nimettiin 1980- ja 1990-luvulla yleensä valmentajansa etunimen (propri) perusteella, jos ollenkaan. Vain muutamilla seuroilla oli yksi tai useampi joukkue samassa sarjassa (ikäluokassa), jolloin sekaantumisen vaaraa ei ollut. Seuran nimi oli riittävä. Kun lajin kilpailuissa, varsinkin aluekilpailuissa samasta seurasta oli useampia joukkueita, nimeämislle tuli selvästi tarvetta. Joukkueiden nimet heijastelivat ja nykyäänkin heijastelevat lajille ominaisia liikekielen mukaisia termejä. Myös lajille ominainen estetiikka, kauneus ovat mukana joukkueiden nimissä. Kirkkaus, kauneus, naiseus näkyvät nimissä, tässä mielessä niitä voidaan pitää konnotatiivisina. Muutamilla seuroilla on vakiintuneita periaatteita, joiden mukaan useimmat joukkueet nimetään. Appellatiivisesti saatetaan ottaa nimiä linnuista, myös niiden latinankielisistä

nimistä, kuten Vantaan voimisteluseurassa on ollut tapana, tai fysiikan, sähköopin termeistä, kuten espoolainen Olarin voimistelijat tekee. Muutamien osin nimen alkukirjain on sama, kuten esimerkiksi Oulun naisvoimistelijoiden V (Valeria, Valinea tai Vanilla) tai T (Titania, Titanium, Titanium jr.). Oululaisten kohdalla on esillä myös tyypillinen juniorit -liite (jr.). Kukkiin viittaavat nimet ovat melko tavallisia ja varsinkin viime aikoina vieraista kielistä, kuten latinasta, espanjasta mutta myös vähemmässä määrin englannista otetut sanat esiintyvät nimissä. Nimi silloinkin viittaa lajille ominaisia taitoja ja estetiikkaa.

Ensimmäisessä tutkimuskysymyksessä selvitettiin joukkueiden nimien yhteyttä lajille ominaisiin esteettisiin seikkoihin. Näitä on paljon ja heijastelevat konnotatiivisesti kirkkautta, naisellisuutta ja jopa jumalallista taitoa. Toiseksi pohdittiin mahdollisten erojen esiintymistä alueellisesti. Vaikka mitään numeerista tarkastelua ei ole laadittu, vaikutelmaksi jää, ettei mitään alueellisia eroja ole. Metaforat kuvastavat joukkueurheilussa tavanomaisia voimaa ja nopeutta ilmaisevia substantiiveja. Sen sijaan uhkaa, alkua tai tulevaisuudentoivoa kuvaavia substantiiveja ei ole.

Lähteet

Arkko, Terhi. 2010. Joukkuevoimistelun lajianalyysi ja valmennuksen ohjelmointi tyttösarjoissa. Jyväskylän yliopisto.

Hatakka, Satu. 1994. Suomalaisen urheiluseuranimien nimeämisperusteet. Turun yliopisto. Suomalaisen ja yleisen kielitieteen laitos. Pro gradu -tutkielma

Kiviniemi, Eero.1975. Paikannimien rakennetyypeistä. Suomi 118:2. SKS. Helsinki

Kleemola, Irja. 1996. Naisliikuntaa 100 vuotta. Suomen Naisten Liikuntakasvatusliitto 1896 – 1994. Suomen Voimistelu- ja liikuntaseurat SVoLi ry. Otava. Helsinki

Laine, Leena ja Sarje, Aino. 2002. Suomalaisen naisvoimistelun maailmat. Helsinki: Naisvoimistelun Tuki ry.

Pirola, Harri. 1985. Suomen Valtakunnan urheiluliiton urheiluseurojen nimistö 1865 – 1980. Jyväskylän yliopisto. Suomen kielen pro gradu – tutkielma

Sarje, Aino. 2011. Suomalaisen naisvoimistelun kenttänäytösten tyylisuunnat. Liikunta & Tiede 48 (1), 63 – 69

Takala, Henni. 2010. Joukkuevoimistelun lajiansalyysi ja valmennuksen ohjelmointi SM-sarjoissa. Jyväskylän yliopisto

www.voimistelu.fi (luettu 8.2.2018)

Ödman, Martina. 1992. Suomen Palloliiton jäsenseurojen nimistö 1880 – 1987. Vaasan yliopisto. Humanistinen tiedekunta. Suomen kielen pro gradu – tutkielma

Sanomalehdet:

Helsingin Sanomat 21.4.1985

Helsingin Sanomat 22.4.1985

Helsingin Sanomat 21.5.1991

Helsingin Sanomat 13.4.1992

Helsingin Sanomat 18.5.1992

Helsingin Sanomat 25.4.1994

Helsingin Sanomat 8.5.1995

Helsingin Sanomat 3.4.1996

Helsingin Sanomat 22.4.1996

Muilta osin kilpailutiedot on saatu Voimisteluliiton (voimistelu.fi) sähköisestä arkistosta.

-
- ¹ Laine & Sarje 2002, 56
  - ² Rasimus 1988
  - ³ Kleemola 1996, 50
  - ⁴ Sarje 2011
  - ⁵ Takala 2010
  - ⁶ Arkko 2010
  - ⁷ Kiviniemi 1975
  - ⁸ Hatakka 1994
  - ⁹ Hatakka 1994
  - ¹⁰ Ödman 1992
  - ¹¹ Piirola 1985
  - ¹² Hatakka 1984